

در دنیای امروز، روش‌های سنتی در شناسایی و پیشگیری از جرایم به‌طور فزاینده‌ای ناکافی به‌نظر می‌رسند. از این رو، ابزارهای جدید و نوآورانه مانند پیمایش جرم، رویکردی نوین در سیاست جنایی مطرح شده‌اند که در این تحقیق، سعی شده است تا سازه جرم شناختی پیمایش جرم را معرفی کرده و به بررسی این موضوع پرداخته شود که چگونه این ابزار می‌تواند به بهبود سیاست‌های جنایی و پیشگیری از جرم کمک کند. جرم‌شناسی و سیاست جنایی، دو حوزه کلیدی در حقوق جزا و مطالعات اجتماعی، در طول تاریخ تحت تأثیر تغییرات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و فناوری قرار گرفته‌اند. با پیشرفت جوامع بشری و پیچیده‌تر شدن پدیده‌های اجتماعی، مفاهیم و رویکردهای جدیدی در این حوزه‌ها پدیدار شده است که یکی از مهمترین این تحولات، مفهوم‌های: پیمایش جرم و سازه‌های جرم شناختی است. این مفاهیم به ویژه در زمینه تحلیل و اصلاح سیاست‌های جنایی و به طور خاص، در واکنش به جرائم نوین و پیچیده اهمیت زیادی یافته‌اند. سیاست جنایی در دنیای معاصر، دیگر تنها به مجازات مجرمان و اعمال مجازات‌های سخت‌گیرانه محدود نمی‌شود. در عصر جهانی‌شدن و پیشرفت‌های فناوری، جرائم جدید و پیچیده‌ای مانند جرائم سایبری، تروریسم و جرائم اقتصادی به وجود آمده‌اند که ضرورت بازنگری و تحول در سیاست‌های جنایی را مطرح می‌کنند. در این راستا، مفهوم: پیمایش جرم، به معنای تحول و تغییر در مفاهیم جرم، علل و پیامدهای آن، و همچنین، نحوه مواجهه با این جرائم در سیاست‌های جنایی است.

سازه‌های جرم شناختی، به مجموعه‌ای از نظریات، تئوری‌ها و مدل‌هایی اطلاق می‌شود که برای تحلیل علل وقوع جرم، شرایط اجتماعی و فرهنگی آن، و روش‌های مقابله با آن ایجاد شده‌اند. این سازه‌ها در چهار چوب‌های اجتماعی و فرهنگی جدید، موجب بازتعریف مفهوم جرم و مجازات می‌شوند و در نهایت، بر سیاست‌های جنایی تأثیر می‌گذارند. به ویژه، در مواجهه با جرائم جدید، سیاست‌های جنایی به سمت رویکردهای پیشگیرانه، اصلاحی و درمانی گرایش پیدا کرده‌اند و کمتر به مجازات‌های بازدارنده متکی هستند.

با توجه به پیچیدگی و تحولاتی که در عرصه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی به‌ویژه در زمینه فناوری‌های نوین رخ داده است، مطالعه پیمایش جرم و سازه‌های جرم شناختی، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

این مقاله، به بررسی و تحلیل این دو مفهوم کلیدی پرداخته و چگونگی تأثیر آن‌ها بر سیاست جنایی مدرن را در راستای مقابله با چالش‌های نوین مورد ارزیابی قرار می‌دهد. هدف این مقاله نشان دادن این است که چگونه تحول در مفهوم جرم و سازه‌های جرم شناختی می‌تواند به اصلاح و تحول سیاست‌های جنایی برای مقابله با جرائم پیچیده و نوین منجر شود. مقاله به معرفی مفهوم پیمایش جرم، انواع و سطوح آن، و همچنین نحوه تأثیر آن بر سیاست‌های جنایی می‌پردازد. همچنین، تأثیر پیشرفت‌های فناوری، جهانی‌شدن، و تغییرات فرهنگی بر ظهور و گسترش جرائم جدید و ضرورت به روز رسانی سیاست‌های جنایی برای مقابله با این جرائم نیز مورد بحث قرار خواهد گرفت.

مقدمه بیان شده، چهار چوبی کلی برای درک تحولات سیاست جنایی و جرم‌شناسی در دنیای معاصر و نیاز به روز رسانی مفاهیم و سیاست‌ها برای مقابله با جرائم پیچیده و نوین فراهم می‌کند. امروزه، جرم‌شناسی، علمی میان رشته‌ای به صورت مطالعه علمی ماهیت، دامنه و عوامل وقوع رفتار مجرمانه با هدف کنترل آن، تعریف می‌شود. نقش آمار

جنایی مهم‌ترین مؤلفه انجام پژوهش‌های تجربی روشن می‌شود؛ به گونه‌ای که اگر نظام عدالت کیفری کشوری دارای جامعه آماری غنی نباشد، طبیعتاً، از ارائه نظریه‌های علمی قوی نیز بی‌بهره خواهد بود. در واقع آمار جنایی در کنار نظریه پردازی‌های منسجم می‌تواند در بیان تحولات بزهکاری در زمان، تغییرات جغرافیایی آن‌ها، ساختارهای بزهکاری و مانند آن‌ها راهگشا باشد.

از آنجایی که امروزه، جرم‌شناسی آمریکا یکی از پیشگامان مطالعات جرم‌شناختی است، آمار جنایی رسمی آمریکا یکی از نمونه‌های شاخص قرار گرفته است. به طور کلی در جرم‌شناسی آمریکا، راه‌های دستیابی به آمار جنایی با توجه به اهمیت آن، به دو دسته منابع نخستین و منابع دومین تقسیم می‌شود؛ در واقع، آمار جنایی رسمی یکی از مصادیق آمار جنایی است، نه اینکه این دو اصطلاح کاملاً منطبق برهم باشند؛ به بیان دیگر، آن دسته از آمار جنایی که از سوی مراجع رسمی و به طور ویژه از جانب نیروی انتظامی جمع‌آوری، تدوین و تنظیم می‌گردد آمار جنایی رسمی است که البته گسترده‌ترین منبع آمار جنایی نیز شمرده می‌شود. به همین دلیل، جرم‌شناسان آمریکایی معتقدند غنی‌ترین منبع آمار جنایی در آمریکا، گزارش همسان جرم می‌باشد؛ منبعی که از سال ۱۹۳۰ میلادی در آمریکا فعالیت خود را آغاز کرده است.

با وجود این و به رغم تمامی فوایدی که می‌توان برای آمار جنایی رسمی متصور بود، این منبع آماری با اشکالی جدی به نام رقم سیاه و آنچه در حکم رقم سیاه نامیده می‌شود، رو به رو است که تا حدی به اعتبار آن خدشه وارد کرده است؛ امری که جرم‌شناسان را برانگیخته است که برای رفع این اشکال، به تاکتیک‌های مکملی به نام پیمایش‌های جامعه محور، یعنی پیمایش‌های بزه‌دیده محور و پیمایش‌های بزهکارمحور روی آورند.

در مقام نتیجه‌گیری، باید این موضوع را مطرح نمود که پیمایش جرم، یک ابزار قدرتمند در سیاست جنایی پیشگیرانه است که می‌تواند به شناسایی روندها، الگوها و عوامل مؤثر بر بروز جرم کمک کند و به تدوین سیاست‌های جنایی مبتنی بر داده‌های علمی و مستند منجر شود.

این ابزار، با فراهم آوردن اطلاعات جامع و دقیق درباره رفتارهای مجرمانه، می‌تواند به نهادهای قضائی و اجرایی در شناسایی و پیش‌بینی روندهای آینده کمک کند و از این طریق به کاهش وقوع جرائم و ارتقاء امنیت اجتماعی بپردازد.

در این راستا، سیاست جنایی پیشگیرانه بر مبنای پیمایش‌های جرم می‌تواند راهکارهایی نوین را برای کاهش نرخ جرم و بهبود عملکرد دستگاه‌های قضائی و انتظامی ارائه دهد؛ اما این ابزار با چالش‌ها و محدودیت‌هایی نیز مواجه است که به ویژه در جوامع در حال توسعه یا در مواردی که داده‌های دقیق و جامع موجود نباشد، اثربخشی آن تحت تأثیر قرار می‌گیرد.

یکی از مهمترین چالش‌ها، مشکلات فنی و داده‌ای است که ممکن است موجب نقص در تحلیل‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاست جنایی شود. به علاوه، مشکلات اجتماعی و فرهنگی، مانند: عدم همکاری مردم و مشکلات مربوط به فرهنگ‌های مختلف، از دیگر موانع اجرای صحیح پیمایش‌های جرم هستند.

همچنین، نگرانی‌های حقوقی و حفظ حریم خصوصی افراد نیز باید در کنار استفاده از این ابزار به‌طور جدی مدنظر قرار گیرد؛ از سوی دیگر، برخی چالش‌های اجرایی و نهادهای مسئول می‌توانند مانع از استفاده کامل و مؤثر از پیمایش‌های جرم شوند. نهادهای مختلف باید در جهت هماهنگی و هم‌افزایی برای استفاده از این داده‌ها اقدام کنند تا سیاست‌های جنایی پیشگیرانه به درستی اجرا شوند. کمبود منابع و بودجه نیز از جمله موانعی است که ممکن است روند اجرای پیمایش‌های جرم را کند.

در نهایت، موفقیت در استفاده از پیمایش‌های جرم در سیاست جنایی پیشگیرانه نیازمند یک رویکرد جامع و چندجانبه است. این رویکرد باید علاوه بر تحلیل داده‌های جرم شناختی، به ملاحظات اجتماعی، فرهنگی، حقوقی و اجرایی توجه داشته باشد. همچنین، باید اطمینان حاصل شود که استفاده از داده‌ها به‌طور صحیح و اخلاقی انجام شود و از خطرات احتمالی سوء استفاده یا نقض حقوق بشر جلوگیری گردد.

پیمایش‌های جرم، اگر به‌طور صحیح و جامع، به کار گرفته شوند، می‌توانند ابزار مؤثری در کاهش جرم، ارتقاء عدالت اجتماعی و بهبود سیاست‌های جنایی پیشگیرانه باشند. در این مسیر، هماهنگی بین نهادهای مختلف، جمع‌آوری داده‌های معتبر و احترام به اصول اخلاقی و حقوق بشری از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.